

J.K.ROULING QALAMIGA MANSUB“GARRI POTTER VA ALANGA KUBOGI” (“HARRY POTTER AND THE GOBLET OF FIRE”)ROMANIDAGI ANTROPONIMLARNING INGLIZ TILIDAN O‘ZBEK TILIGA TARJIMASIDAGI MUOMMOLAR

Xudayberganov Sherali Alisher o‘g‘li

Termiz davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti “Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati”yo‘nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6509524>

ANNOTATSIYA: Mazkur maqola J.K.Rouling tomonidan yozilgan—“Garri Potter” romanlar turkumidagi “Garri Potter va Alanga kubogi” romanidagi tarkibidagi antroponimlarning ingliz tilidan o‘zbek tiliga tarjimasi va ularning mohiyatiga lingvistik nuqtai nazardan kitobxonning uni anglashi uchun ta‘sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda tahlil qilingan. Obyekt sifatida tanlangan ismlar to‘qima bo‘lgani tufayli personajlarning ismlaridan oldin ularning asardagi vazifasi hamda xarakteri o‘ylab topilgani, so‘ngra uni lingvistik qoliplarga solingan. Shu tufayli maqolada tarjimon ularni o‘zbek tiliga o‘g‘irishdan oldin etimologik, leksikologik, semantik va fonetik tahlil qilishi uchun qoliplar taklif qilingan.[1]

Kalit so‘zlar: antroponimlar, transliteratsiya, ingliz-o‘zbek tarjima, leksikologiya fonetika ,orfografiya.

TRANSLATED FROM ENGLISH INTO UZBEK TRANSLATION OF ANTHROPNOMS FROM HARRY POTTER AND THE GOBLET OF FIRE

ABSTRACT: This article is an analysis of the English-to-Uzbek translation of the anthroponyms in the Harry Potter and the Flame Cup series of novels written by J.K.Rowling, taking into account the factors influencing the reader's understanding of them from a linguistic point of view.Because the names chosen as objects are textured, the names of the characters are preceded by their function and character in the work, and then put into linguistic patterns. As a result, the article offers templates for the translator to analyze them etymologically, lexicologically, semantically and phonetically before translating them into Uzbek.[1]

Keywords: anthroponyms, transliteration, English-Uzbek translation, lexicology, phonetics, spelling

ПЕРЕВОД С АНГЛИЙСКОГО НА УЗБЕКИСТАНСКИЙ ПЕРЕВОД АНТРОПОНИМОВ ИЗ ГАРРИ ПОТТЕР И ОГОНЬ

АННОТАЦИЯ: Данная статья представляет собой анализ англо-узбекского перевода антропонимов в серии романов «Гарри Поттер и Пламенная чаша», написанных Дж. К. Роулинг, с учетом факторов, влияющих на их понимание читателем с лингвистической точки зрения. Поскольку имена, выбранные в качестве объектов, фактурны, имена персонажей предшествуют их функции и характеру в произведении, а затем помещаются в лингвистические шаблоны. В результате в статье предлагаются шаблоны для анализа переводчиком этимологически, лексикологически, семантически и фонетически перед переводом на узбекский язык.[1]

Ключевые слова: антропонимы, транслитерация, англо-узбекский перевод, лексикология, фонетика, орфография.

KIRISH

Leksik muammolar har doim tarjimaning eng markaziy nuqtalaridan biri bo'lib kelgan: biz tarjimaning onomastik muammolari sifatida atama doirasini cheklashimiz kerak. J.K. Rowling romanini tarjima qilish jarayoni shu qadar, inson satrlarga chuqur kirib, notiq munozaraliki kuchli stilistika olamida yashashi mumkin. Romanning so'z qurilishi oldiga ulkan izlanish va tahlillarni talab qiladigan ulkan vazifalarni qo'ydi. Xalqlarda oilada chaqaloq dunyoga kelsa unga ismqo'yishadi va bu ism unga umri davomida xizmat qiladi. Ism tanlash qadimdan juda muhim bo'lgan. Ismning chuqur ma'nosini anglashi va uning porloq kelajagi bilan bog'liq bo'lgan to'g'ri ism tanlashi kerak

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Antroponimlar- kishilarning o'ziga xos ismlari:shaxs ismlar otasining ismi, familiya,umumiy ismlar, taxalluslar, kriptonimlar(yashirinismlar)Badiiy adabiyotda qahramonlarning nomlari badiiy obrazni qurishda ishtirok etadi.Qahramonning ismi va familiyasi, qoida tariqasida, muallif tomonidan chuqur o'ylab topilgan va u ko'pincha qahramonni tavsiflash uchun foydalanadi.Belgi nomlari uch xil bo'ladi: ma'noli, nutqiy va semantik jihatdan neytral. Ma'noli odatda qahramonni to'liq tavsiflovchi familiyalar deb ataladi.O'zbek tili lug'at boyligining kattagina qismini insonlarga qo'yiluvchi maxsus nomlar tashkil etadi.Kishilarning atoqli otlari fanda antroponimlar deb yuritiladi.Antroponim (lotincha:antropos - odam, onima - ism, nom) kishi nomi demakdir.Kishi nomlariga xos xususiyatlarni o'rganuvchi onomastikaning bir bo'limi antroponimikadir.Antroponimlar til lug'at tarkibida o'z o'rniga va tizimiy xususiyatlariga ega.Yuqorida qayd qilinganidek, har bir onomastik tizim yana mayda tizimchalarga bo'linadi.Ko'rinadiki, antroponimlar o'zbek tili leksik sistemasida ma'lum o'ringa ega.Faqat ungagina xos bo'lgan indikatorlar mavjudligi bilan ham xarakterlanib turadi.Xuddi shuningdek, antroponimlar semantik, uslubiy va yasalish xususiyatlari bilan boshqa leksik birikmalardan ajralib turadi.Shuning uchun ham onomastik asosida olib borish kerak.Ismlar ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lib, ularda jamiyatning madaniyatli va ijtimoiy hayoti aks ettirilgan bo'ladi.Ismlar ma'lum bir shaxsning avlodi, uning jamiyatda tutgan o'rni haqida ham xabar beradi.Har bir ism ma'lum bir sabablarga ko'ra paydo bo'ladi.U ommabop yoki kam qo'llanuvchi bo'lishi mumkin.Ular bir nom o'z tarixi, "biografiyasi" va "geografiyasi"ga ega.Ismlar lingvostilistik jihatdan real yoki to'qima bo'lishi mumkin. [3]

NATIJALAR

Bizning ishimizning maqsadi J.K.Rouling ijodiga mansub "Garri Potter va Alanga kubogi"ramonidagi o'ziga xos nomlarni (antroponimlarni) o'rganishdir. "Garri Potter va Alanga kubogi"ramoning qahramonlar nomini qo'yishning o'ziga xos xususiyatlari va qoliplarini tahlil qilish va aniqlash muallif niyatini to'liqroq ochib berish, muallif uslubining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.Asarda ismlarning ma'nolari, qahramon nomi va uning

xarakter funksiyalari o'rtasidagi bog'liqlik, shuningdek, qahramonlarning bir-biriga munosabati o'rganildi.

MUHOKAMA

Garri Potter (Harry Potter)- Garri Potter ikki sababga ko'ra tanlangani aytiladi: birinchidan, muallif - J. K. Rowling yoshligida bu ismni yoqtirar edi, ikkinchidan, "Garri" qadimgi Anglo-sakson tilida "kuch-qudrat" degan ma'noni anglatadi. Yuqorida ta'kidlanganidek, nomlar tarjimaning fonetik bo'limlari bo'yicha ham tahlil qilinadi. "Garri" o'zbek tilida magnit bo'lmagan "hari" deb o'qiladi. Asl nusxani tanlashni tasavvur qilib, uning qanday bo'lishini ko'rish mumkin. [2]

Germiona (Hermione)- "Germiona" bilan bogliq boshqa muammoli holatlar ham bor. Romandagi uchta do'stdan biri Germiona jasur, aqlli va aqlli qahramon bo'lib, qolgan ikkitasini chekinmaslikka undaydi. Ehtimol, Germiona uchun "Tosh" ma'nosi haqiqatan ham mos keladi. Boshqa ma'nosi - gulning bir turi va yunon mifologiyasida "Germes" so'zining erkak versiyasi kuchli sehr ustasi sifatida mashhur. Fonetik muammo shundaki, bu so'z o'z shaklini "Germiona" ga o'zgartirib, o'zbekchaga aylantirgan. "Germiona" versiyasi Ruscha "Гермиона" dan olingan. [2]

Hagrid (Hagrid)- Ispan va dunyoning boshqa tillarida Xagrid yoki Hagrid deb tarjima qilingan. Faqat Bayukken va norveg tilida "Gagrid" va "Gygrid" sifatida. Ismning kelib chiqishi o'z tarixiga ega. Muallif uni bahaybat odam sifatida ta'riflaydi, "to'r", "ha" "yarim" uchun qisqartirilgan deb aytiladi. Natijada, "yarim gigant" degan ma'noni beradi. [2]

Severus Sneyp - Garri Potterni birinchi kitobida "o'g'ri" ga o'xshab ko'rinadigan salbiy, pessimist shaxs. Ko'rinib turibdiki, "e" talaffuz paytida deyarli o'qilmaydi, "a" monoftongi "ei" tarzida talaffuz qilinadi. Bu ingliz unllarining 13-monoftongi: Sneyp [Sneyp], make [meik]. Keyt [keit] va boshqalar. Chunki u birinchi kitobni rus tiliga tarjima qilgan va u o'sha tilda "Северус Снепп" dek bo'lgan. Oraliq tarjimaning kamchiliklaridan biri bu. [2]

“Professor Kvirrel” “qo’rqinchli” va “jahldor” degan ma’noni anglatuvchi “querulous” so’zidan kelib chiqqanligi aytiladi. Muallif ismni xayoliy ravishda yaratganini da’vo qiladi. Ba’zilarning aytishicha, bu “squirrel” – “quirrel” dan “s” ni olib tashlaganidan keyin paydo bo’lgan. [2]

1-JADVAL. “h” [h] harfini ingliz tilidan “g” /g/ ga o’zbek tiliga o’tkazishda fonematik o’zgarishlar me’yori.

r/r	Ingliz tilida	O’zbek tilida
1	Harry	Garri
2	Hermione	Germiona
3	Hagrid	Hagrid

XULOSA

Maqoladagi nomlar badiiy adabiyotning asosiy quroli sifatida aytiladigan so’z, roman qahramonlari xarakteri va ularning vazifasi orqali tanlanadi. Antroponimlarni tarjima qilish jarayonida e’tiborli bo’lish talab etiladi. har bir antroponim o’zining ma’lum bir o’z mohiyatiga ega. Ba’zida asarning asliyat tilida keltirilgan antroponimlarni tarjima tiliga o’girish shartmas. Ularning o’z holicha qolgani maqsadga muvofiq. Antroponimlarni tarjima qilish jarayonida tarjimasi xato belgilansa asardagi o’sha qahramonning butun vazifasi va xarakteri o’zgarib ketadi. Bu esa tarjimaning g’alis bo’lib qolishiga sabab bo’lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kamoljnovich, Solijonov Juraali. “JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI.” Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS) 2.1 (2022): 334-343.

2. FINAL QUALIFICATION WORK «ENGLISH-UZBEK TRANSLATION PROBLEMS OF THE NOVEL “HARRY POTTER AND THE SORCERER'S STONE” BY J. K. ROWLING
3. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Antroponimika>
4. <http://www.merriamwebster.com/dictionary/querulous>
5. [https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter_va_Alanga_kubogi_\(film\)](https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter_va_Alanga_kubogi_(film))